

J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Juozui Olekui
Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministrui Pirmininkui Mindaugui Sinkevičiui
Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui
Visuomenės informavimo etikos asociacijai
Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybai
Lietuvos Žurnalistų sąjungai
VU Teisės fakultetui
VU Komunikacijos fakultetui
LRT tarybai
Žurnalistų profesionalų asociacijai
Žiniasklaidai ir visuomenei

TAUTOS FORUMO PAREIŠKIMAS

**LRT nėra privati nuosavybė: išpuoliai prieš dr. Liudviką Meškauskaitę yra
pavojinga ideologinė agresija prieš visuomenę**

2026 m. rugsėjo 3 d.

Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimas paskirti advokatę, žiniasklaidos teisės specialistę, universitetų dėstytoją, 2004 metais apdovanotą Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu, socialinių mokslų daktarę Liudviką Meškauskaitę LRT tarybos nare ir po šio sprendimo kilusi neįprastai audringa dalies politikų bei žurnalistų reakcija dar kartą patvirtino, kokia svarbi ir būtina yra esminė šalies visuomeninio transliuotojo – LRT pertvarka.

Vos paskelbus apie kandidatės paskyrimą, prieš ją prasidėjo viešas politinis ir ideologinis spaudimas, peraugęs į atvirą šantažą.

- Žurnalistų profesionalų asociacijos pirmininkė Birutė Davidonytė, save tapatinanti su žodžio laisvės gynėjais, pareiškė, esą Prezidentas „atviromis kortomis žaidžia kartu su „OpTV“ ir visa ta marginalų šaika“, kartu priekaištaudama dr. L. Meškauskaitei dėl to, kad jos advokatų kontora yra atstovavusi Artūriui Skardžiui, Igoriui Udovickiui, Gretai Kildišienei ir kitiems asmenims.
- B. Davidonytei pritarė žurnalistė Rita Miliūtė, dr. L. Meškauskaitės paskyrimą susiejusi su, jos vertinimu, netinkamu požiūriu į Rolando Pakso apkaltą. LRT Tyrimų skyriaus redaktorė Indrė Makaraitytė Prezidento sprendimą pavadino „atvira Gitano Nausėdos provokacija“, o L. Meškauskaitę apibūdino kaip „atvirą žurnalistų priešę“, išvardydama

bylas, kuriose jos advokatų kontora atstovavo klientams ginčiuose su LRT ar jos žurnalistais.

- Nepasitenkinimą dr. L. Meškauskaitės paskyrimu tradiciškai išsakė ir Europos Parlamento narys Dainius Žalimas, apkaltinęs Prezidentą tuo, kad šis neva „globoja laisvės priešus“.
- Ypatingą profesinės ir žurnalistinės etikos nuopuolį pademonstravo apžvalgininkas Rimvydas Valatka, 2026 m. rugpjūčio 26 d. LRT portale paskelbtame komentare „*Nuogi į dilgėles*“ pareiškęs, jog „Prezidentas į LRT tarybą **paskyrė Lukašenkos šoblos pusėje prieš LRT kovojusią šunadvokatę.**“ Šį komentarą vėliau pagarsino ir LRT RADIJAS, todėl žeminantį ir profesinį orumą menkinantį LRT tarybos narės apibūdinimą viešai paskleidė pats visuomeninis transliuotojas.

Tautos forumas pripažįsta LRT žurnalistų teisę kritikuoti tiek Respublikos Prezidentą, tiek jo paskirtą LRT tarybos narę. Šią teisę garantuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija. Tačiau visuomeninio transliuotojo misija nėra skirta viešoms patyčioms, asmens žeminimui ar jo diskreditavimui transliuoti, juolab kai tyčiojamas iš asmens, kuris paskirtas į LRT tarybą ir pagal įstatymą turi vykdyti visuomeninio transliuotojo veiklos priežiūrą.

Faktas, kad žeminantis ir profesinį orumą menkinantis LRT tarybos narės apibūdinimas buvo paskelbtas paties visuomeninio transliuotojo eteryje, liudija akivaizdžią **nacionalinio transliuotojo ir dalies jo žurnalistų profesinės bei moralinės atsakomybės krizę.**

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnis garantuoja žmogaus teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti, taip pat laisvę ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Ši konstitucinė teisė visa apimtimi priklauso ne tik minėtiems žurnalistams, bet ir dr. Liudvikai Meškauskaitei. Ji taip pat turi Konstitucijos ir įstatymų garantuojamą teisę turėti bei viešai reikšti savo nuomonę apie LRT, Rolando Pakso apkaltą, politinius protestus ir kitus visuomeninio gyvenimo klausimus. Ji turi tokią pačią teisę dalyvauti teisėtuose mitinguose, viešose diskusijose ir kalbėti televizijos kanaluose, kurių turinys ar redakcinė kryptis gali būti nepriimtini daliai įtakingų žurnalistų.

Neetiškas ir smerktinas B. Davidonytės vartojamas žmonių apibūdinimas „marginalų šaika“. Tikėtina, ši formuluotė buvo skirta apibūdinti kitokių pažiūrų žmones. Tačiau leksika, skirta paniekinti kitaip manančius žmones, absoliučiai nedera asmeniui, vadovaujančiam organizacijai, kurios pavadinime yra žodis „profesionalai“. Tokia leksika atskleidžia stebėtinai siaurą šios žurnalistų organizacijos pirmininkės supratimą apie visuomenės įvairovę ir pirmininkės sąmoningą panieką reikšmingai daliai visuomenės, kuri nepitaria dabartinei LRT politikai, žiūri kitą televiziją, dalyvauja kituose mitinguose, balsuoja už kitas politines jėgas ar tiesiog laikosi kitokių politinių ir visuomeninių pažiūrų.

Analogiškai smerktinas ir R. Miliūtės bei I. Makaraitytės teisinis kandidatės vertinimas. Šokiruoja tai, kad dr. L. Meškauskaitės advokatų kontoros klientų sąrašą jos vardijo kaip kaltinamąjį aktą, tarsi teisėtas advokato atstovavimas nepatogiems ar viešai kritikuojamiems asmenims savaime būtų kompromituojanti aplinkybė.

Tokia viešosios nuomonės formuotojų argumentacija atskleidžia ne tik ydingą valstybėje susiformavusį ideologinės atrankos mechanizmą, nesuderinamą su visuomeninio transliuotojo nepriklausomumu ir jo misija, bet ir stublinamą Konstitucinės valstybės sąrangos bei pamatinių teisinės valstybės principų nepaisymą.

Kandidatės kritikams primename, kad Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas įtvirtina advokato veiklos laisvę ir nepriklausomumą, taip pat jo pareigą būti lojaliam klientui ir vengti interesų konflikto. Todėl minėtoms žurnalistėms pirmiausia derėtų suvokti pamatinį teisinės valstybės principą – advokatas nėra savo kliento bendrininkas ir negali būti tapatinamas su jo veiksmais, pažiūromis ar interesais.

Vadovaujantis pastarųjų logika, žmogžudyste kaltinamą asmenį ginantis advokatas turėtų būti laikomas žmogžudystės šalininku, korupcija kaltinamą politiką ginantis advokatas – korupcijos rėmėju, o asmeniui, apskundusiam valstybę Europos Žmogaus Teisių Teisme, atstovaujantis teisininkas – valstybės priešu.

Tokie samprotavimai atskleidžia fundamentalų pačios advokatūros paskirties, jos nepriklausomumo ir vietos konstitucinėje teisinės valstybės sąrangoje nesuvokimą. Todėl kyla pagrįstas klausimas: **kaip asmenys, nesuvokiantys pamatinių teisinės valstybės principų, gali kompetentingai ir atsakingai informuoti visuomenę** apie teisinius, politinius ir visuomeninius procesus?

Visiškai nepriimtinos EP nario D. Žalimo pretenzijos į moralinį arbitrą, kuris pareiškė, esą Prezidentas „globoja laisvės priešus“. Ši retorika ypač neįtikinamai skamba turint omenyje viešojoje erdvėje kilusias paties D. Žalimo reputacines problemas ir keltus klausimus dėl Baltarusijos demokratijai remti skirtų lėšų panaudojimo skaidrumo. Todėl prieš skirstant žmones į „laisvės draugus“ ir „laisvės priešus“, šiam politikui pirmiausia derėtų kuo skubiau atsakyti į jo paties reputaciją temdančius viešai keliamus klausimus.

Tačiau visuomenei kur kas svarbesnė kita aplinkybė: **LRT tarybos narę žeminantį R. Valatkos apibūdinimą „šunadvokatė“ paskelbė ne socialiniai tinklai ir ne privatus interneto portalas, o pats nacionalinis visuomeninis transliuotojas**. 2026 m. rugpjūčio 26 d. šis komentaras buvo paskelbtas LRT portale, o pati LRT nurodė, kad jis skambėjo ir per LRT RADIJĄ.

Ne tiek svarbu, kad tokį apibūdinimą pavartojusio R. Valatkos žurnalistinė biografija siekia sovietmetį ir darbą Lietuvos komunistų partijos laikraštyje „Tiesa“, kurio propagandinė aplinka neabejotinai formavo to meto žurnalistinės veiklos standartus ir retoriką. Kur kas svarbiau tai, kad pats visuomeninis transliuotojas savo platformose suteikė erdvę šiam asmeniui atvirai žeminti Prezidento paskirtą LRT tarybos narį, kuriam pagal įstatymu pavesta vykdyti LRT veiklos priežiūrą. Tai nėra vien R. Valatkos asmeninės etikos klausimas – tai ir pačios LRT institucinės atsakomybės klausimas.

Šiuo atveju LRT sprendimu nacionalinio visuomeninio transliuotojo platforma buvo suteikta skleisti asmenį ir advokato profesiją žeminantį apibūdinimą „šunadvokatė“.

Šis LRT veiksmas prieštarauja LRT įstatymo 2¹ straipsnyje įtvirtintai visuomeninio transliuotojo pareigai puoselėti konstitucines ir bendražmogiškas vertybes, stiprinti demokratiją, ugdyti pagarbą teisei, visuomenės atvirumą ir toleranciją. Viešas LRT tarybos narės žeminimas akivaizdžiai prieštarauja šioms įstatymo nuostatomis.

Dar akivaizdesnis yra LRT įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų principų pažeidimas. Ši nuostata reikalauja LRT veiklą grįsti pagarba žmogui, teisėtumu, nešališkumu, objektyvumu, politiniu neutralumu ir nepriklausomumu. O LRT įstatymo 3 straipsnio 4 dalis tiesiogiai įpareigoja visuomeninį transliuotoją ugdyti toleranciją, humanizmą, mąstymo ir kalbos kultūrą bei nustato, kad LRT programose ir interneto svetainėje „turi būti gerbiamas žmogaus orumas ir jo teisės, nenusižengiama moralės ir etikos principams“.

Žodis „šunadvokatė“ nėra nei faktas, nei argumentas, nei profesinė kritika. Tai žmogų ir jo profesiją žeminantis epitetas. Jo paskelbimas LRT portale ir transliavimas per LRT RADIJĄ akivaizdžiai kertasi su įstatyme įtvirtintais žmogaus orumo, kalbos kultūros, moralės ir profesinės etikos reikalavimais.

LRT įstatymo 4 straipsnio 1 dalis nustato, kad LRT programų ir laidų turinys turi būti skirtas įvairių įsitikinimų žmonėms, jame neturi išsivyrėti vienašališkos politinės pažiūros, o komentarai turi būti pagrįsti. LRT tarybos narės diskreditavimas ir žeminimas dėl jos pažiūrų, profesinės advokato veiklos ar kritiško santykio su pačia LRT rodo priešingą praktiką.

Ypač reikšminga LRT įstatymo 10 straipsnio 1 dalis, nustatanti, kad LRT taryba yra aukščiausiasis kolegialus LRT organas, vykdamas valdymo ir priežiūros funkcijas bei atstovaujantis visuomenės interesams. Todėl savo pačios priežiūros organo narės žeminimas LRT platformoje nėra tik redakcinės etikos klausimas. Tai institucinės kultūros ir nepriklausomos LRT priežiūros užtikrinimo problema, kelianti LRT redakcinės ir teisinės atsakomybės klausimą.

Visuomeninis transliuotojas negali deklaruoti pagarbos žmogaus orumui, tolerancijos, nešališkumo ir profesionalumo, o kartu savo platformose skleisti jo paties tarybos narę žeminančių apibūdinimų. Tokia praktika yra nesuderinama su LRT įstatymo 2¹ straipsniu, 3 straipsnio 3 ir 4 dalimis, 4 straipsnio 1 dalimi bei pačia visuomeninio transliuotojo misija.

Tautos forumas pažymi, kad žurnalistai, reikalaujantys teisės be gailės kritikuoti Prezidentą, Vyriausybę, Seimą, teismus, verslą, Bažnyčią ir kitas valstybės bei visuomenės institucijas, privalo pripažinti lygiai tokią pačią visuomenės teisę kritikuoti juos pačius.

Žurnalistų profesija nesuteikia nei imuniteto nuo kritikos, nei išskirtinės teisės spręsti, kurios pažiūros ar kurie visuomenės atstovai yra verti dalyvauti viešajame gyvenime.

Dėl to pabrėžiame, kad **LRT nėra jos generalinės direktorės Monikos Garbačiauskaitės-Budrienės televizija. LRT nėra Indrės Makaraitytės ar Ritos Miliūtės televizija, Birutės Davidonytės asociacijos televizija ar Rimvydo Valatkos radijas.** LRT yra Lietuvos visuomeninis transliuotojas, kurio paskirtis – tarnauti visai Lietuvos visuomenei, o ne vienai politinei, ideologinei ar profesinei grupei.

LRT taryba taip pat nėra žurnalistų profesinė taryba ir nėra LRT administracijos patariamasis organas. Ji yra aukščiausiasis LRT valdymo ir priežiūros organas, todėl jos nariai turi būti nepriklausomi ne tik nuo politikų, bet ir nuo pačios LRT administracijos, redakcijų bei darbuotojų.

Reikalavimas, kad LRT tarybos narys iš anksto įrodytų savo lojalumą dabartinei LRT žurnalistinei aplinkai ar pritartų joje vyraujančioms pažiūroms, akivaizdžiai paneigia nepriklausomos priežiūros esmę. **Taryba privalo prižiūrėti administraciją, o ne administracija ir jos darbuotojai – Tarybą.** Kontroliuojamasis negali pats atsirinkti sau patogius kontrolierius.

Bandymai delegituoti LRT tarybos narę Liudviką Meškauskaitę vien dėl to, kad pastarosios pažiūros, profesinė veikla ar viešai reikšta nuomonė neatitinka dalies LRT žurnalistų požiūrio, apnuogina pastangas nustatyti ideologines ribas, kas apskritai gali būti laikomas „tinkamu“ žmogui dalyvauti valdant ir prižiūrint visuomeninį transliuotoją.

Todėl Tautos forumas pareiškia:

1. Konstitucijos 25 straipsnis garantuoja žmogaus teisę turėti ir reikšti įsitikinimus, o Konstitucijos 44 straipsnis įtvirtina masinės informacijos cenzūros ir monopolizavimo draudimo principus.
2. Visuomeninis transliuotojas, kuris netoleruoja kritikos, negali būti laikomas atviru visuomeniniu transliuotoju.
3. Žurnalistas, žodžio laisvę pripažįstantis tik sau ir savo bendraminčiams, negali būti laikomas jos gynėju. Jis ima veikti kaip viešosios nuomonės formuotojas ir ideologinės įtakos skleidėjas, kuris ne pateikia informaciją, o siekia nurodyti, ką visuomenė turi laikyti teisinga ir priimtina.
4. Žmonių vadinimas „marginaliais“, „žurnalistų priešais“, „laisvės priešais“ ar „šunadvokatais“ vien dėl jų kitokių pažiūrų ar profesinės veiklos yra nesuderinamas su deklaruojama pagarba žurnalistų etikai, žodžio laisvei ir nuomonių pliuralizmui.

Raginame:

1. Lietuvos Respublikos Prezidentą nepasiduoti viešam spaudimui ir ginti jo paskirtos LRT tarybos narės teisę nepriklausomai vykdyti jai pavestas pareigas.
2. Dr. Liudviką Meškauskaitę principingai kelti LRT finansinio skaidrumo, politinio neutralumo, nuomonių pliuralizmo, įvairių visuomenės grupių atstovavimo ir realios LRT tarybos vykdomos kontrolės klausimus, taip pat kreiptis į Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybą dėl kai kurių žurnalistų viešai demonstruoto nepagarbaus, žeminančio ir profesinės etikos principų galimai neatitinkančio elgesio.
3. Kadangi nei visuomenė, nei politikai, nei juolab LRT taryba negali toleruoti, kad visuomeninis transliuotojas žemintų, niekintų ar diskriminuotų teisėtai veikiančius žmones dėl jų pažiūrų, LRT taryba privalo nedelsdama pareikalauti LRT generalinės direktorės paaiškinimo, nustatyti konkrečius redaktorius ir vadovus, priėmusius sprendimus šį turinį paskelbti ir transliuoti, bei įvertinti jų profesinę ir tarnybinę atsakomybę.
4. Jeigu visuomeninis transliuotojas pats nesugeba tinkamai įvertinti akivaizdaus žmogaus orumo žeminimo savo platformose, kyla pagrįstas klausimas ir dėl LRT vadovybės gebėjimo užtikrinti įstatyme nustatytus veiklos standartus.

Tautos forumas reikalauja LRT vadovybę ir LRT tarybą viešai įvertinti, ar LRT portale paskelbtas ir per LRT RADIJĄ transliuotas naujos LRT tarybos narės pažeminimas bei patyčios atitinka visuomeninio transliuotojo profesinius ir etikos standartus, kartu viešai nuo šio žeminančio apibūdinimo atsiriboti, įvardyti už jo paskelbimą ir transliavimą atsakingus asmenis bei informuoti visuomenę, kokių konkrečių priemonių imtasi, kad tokia praktika LRT eteryje ir portale daugiau nepasikartotų.

Tautos forumo vardu

Robertas Vitkauskas, Erikas Černauskas, Lidija Veličkaitė, Algimantas Jankauskas, Kęstutis Dubnikas, Vytautas Radžvilas, Almantas Stankūnas, Algimantas Merkevičius, Vilius Antanas Adomaitis, Julius Neviera, Antanas Lėckas, Neringa Paškevičienė, Gaudentas Aukštikalnis, Daiva Jakubonienė, Kęstutis Pakštas, Alina Laučienė, Laisvūnas Šopauskas, Gintaras Rinkevičius, Dobilas Kezys, Saulius Dinda, Jurgita Goštautaitė, Valentinas Šapalas, Edvardas Sinickas, Ramūnas Kairys, Eglė Lesniauskienė, Sigita Dimgailė, Gintautas Terleckas, Ričardas Sargelis, Birutė Simutienė, Zina Kuktienė, Petras Gudynas, Jolanta Sinickienė, Algirdas Židonis

Pareiškimui pritarė:

Skulptorė Joana Noreikaitė; žurnalistas, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Albertas Žostautas; kompozitorė, muzikos apžvalgininkė Audronė Nekrošienė; inžinierius, Pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės narys, habil. dr. Leonas Vaidotas Ašmantas; teisininkas Jonas Ivoška; politologas Marius Kundrotas; istorikas, dr., prof. Arūnas Gumuliauskas; finansininkas Jonas Statkus, inžinierius Evaldas Židonis, džiazo pianistas, kompozitorius, LMTA docentas Arūnas Šlaustas, medicinos prof. Alvydas Pauliukevičius, kompozitorė, muzikos apžvalgininkė Audronė Nekrošienė; filosofas, dr. Jonas Čiurlionis; neurochirurgas, habil. dr. Alvydas Rimantas Pauliukevičius; sociologas, habil. dr. Gediminas Merkys; prof. habil. dr, Lietuvos mokslų akademijos narys emeritas, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys Antanas Buračas; skulptorius Gitenis Umbrasas; inžinierė Danguolė Guobienė; statybininkas Donatas Bražiūnas; filologas dr. Artūras Judžentis; ekonomistė Aldona Bražiūnienė; žurnalistė, edukatorė Angelina Liaudanskienė; miškininkas Bronius Liaudanskas; inžinierius Stasys Meškauskas; ekologas, inžinierius Romualdas Mažylis, lietuvių kalbos mokytoja Judita Joana Meiglaitė; tautodailininkas Algimantas Sakalauskas;

Pareiškimui taip pat pritarė

Politinė partija Sąjūdis už miškus – Jaunoji Lietuva (pirmininkas Stanislovas Buškevičius); Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija (Romualdas Povilaitis); Piliečių gynybos paramos fondas (Stasys Kaušinis); Lietuvos žmogaus teisių asociacija (Vytautas Budnikas); Lietuvos Helsinkio grupė (Aurelija Kuzmaitė).

Pareiškimą visų pritarusių vardu pasirašė Tautos forumo atstovas Almantas Stankūnas